

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 2.10.2025

HE 99/2025 vp, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2026; Ulkoministeriön pääluokka

- Ulkoministeriön pääluokkaan 24. esitetään vuodelle 2026 yhteensä 1,155 miljardia euroa; vähennystä verrattuna vuoden 2026 talousarvioon on 65,9 miljoonaa euroa (-5 %). Vähennykseen vaikuttaa hallinnonalalle kohdistettu yhteensä 46 milj. euron vähennys osana hallituksen keväällä 2025 linjaamia sopeutustoimia.
- Pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 25 %, kriisinhallinnan 6 %, kansainvälisen kehitysteistyön 52 % ja muiden menojen 16 %.
- Hallitusohjelman mukaisia tuottavuusohjelman toimenpiteitä sekä muita toimintamenosäästöjä on kohdistettu hallinnonalalle yhteensä 16,8 milj. euroa. Vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna toimintamenosäästöt kasvavat 7,7 milj. euroa.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä.
- Ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, kansalaisia, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Hallitusohjelman mukaisesti ulkoasiainhallinnon uudistus jatkuu.

24.01.01 Toimintamenot

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 245,3 milj. euroa, vähennystä verrattuna vuoden 2025 talousarvioon on 4,8 milj. euroa.
- Toimintamenoihin kohdistuu 6,4 miljoonan euron lisäsäästövelvoite. Ulkoministeriö kohdentaa säästöt ensisijaisesti ministeriön Suomen toimintoihin vähentämällä korvaavaa rekrytointia sekä tehostamalla toimintoja. Säästöjä etsitään kaikista menolajeista. Säästövelvoite ei nykyarvioiden mukaan johda irtisanomisiin tai lomautuksiin.
- Hallitusohjelman mukaisesti edustustoverkkoa ja sen resurssointia pitkäjänteisesti. Suomen edustustoverkko kattaa 90 toimipistettä, väliaikaisesti on suljettu kaksi toimipistettä (Damaskos ja Kabul). Vuonna 2025 perustettiin pääkonsulaatti Houstoniin, Texasiin. Vuonna 2026 joudutaan vähentämään 7 diplomaattitehtävää edustustoverkosta.
- Edustustojen menoihin on vuonna 2026 varattu talousarviossa yhteensä 150,8 milj. euroa, ml. edustustojen henkilöstön palkkaus- ja muut henkilöstömenot.
- Ulkoasiainhallintoa uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Uudistuksen keskeisiä elementtejä ovat sisältötyön ja resurssien kohdentaminen keskeisiin tavoitteisiin ulkoasiainhallinnon virkajärjestelmän mahdollistamalla tavalla. Hyvä henkilöstöpolitiikka ja esimiestyö sekä hallinnollisten prosessien ja toimintatapojen kehittäminen ovat uudistuksen läpäiseviä teemoja.
- Kipupisteet: Edustustoverkon rahoituksen ja riittävien resurssien turvaaminen myös jatkossa, kasvavat turvallisuusuhat, ml. tietoturva, ja niiden aiheuttamat menot edustustoissa. Suomen YK:n turvaneuvostokampanjan ja -jäsenyyden resurssien varmistaminen.

24.01.02 Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palvelut

- Vuodelle 2026 esitetään 24,9 miljoonan euron määrärahaa.
- Business Finlandin ulkomaantoiminnot integroidaan ulkoasiainhallintoon 1.1.2026 mennessä. Integraation myötä yritykset saavat ulkomailla tarjottavat nykyiset ulkoasiainhallinnon ja Business Finlandin palvelut keskitetyksi.
- Erillisen momentin avulla seurataan määrärahan käyttöä ja sen kohdentumista vienninedistämisen palveluihin.
- Momenttiin ei kohdisteta yleistä säästövelvoitetasoa suurempia leikkauksia. Resurssit kohdennetaan uuden Team Finland -strategian mukaisesti.
- Kipupiste: Toimintaan on käytettävissä aiempaa vähäisemmät resurssit.

24.01.74 Talonrakennukset

- Vuodelle 2026 esitetään 6,0 miljoonan euron määrärahaa vuoden 2025 tavoin.
- Kipupiste: Ulkomailla sijaitsevien kiinteistöjen korjausvelka kasvaa edelleen.

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin esitetään 53,1 miljoonaa euroa (UM + PLM yhteensä 119,1 miljoonaa euroa vuonna 2025).
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2026 olevan noin 390 sotilasta.
- Osallistuminen YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa on Suomen suurin joukkokokonaisuus noin 200 sotilaalla. Suomi osallistuu merkittävällä panoksella koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille EUMAM Ukrainen -koulutusoperaation kautta. Muita suuria joukkokokonaisuuksia on Kosovossa ja Afrikassa.
- Kipupiste: Momentilla on ns. varalla olo -rahaa 6,884 milj. euroa vuonna 2026.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Siviilikriisinhallintaan esitetään 17,5 miljoonaa euroa. Määrärahalla voidaan lähettää operaatioihin noin 135 asiantuntijaa.
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin.
- Ukrainan tukeminen ja maan turvallisuussektorin vahvistaminen siviilikriisinhallinnan kautta on Suomelle ensisijaista. Ukrainan lisäksi Suomi pitää yllä vahvaa osallistumista Irakissa, Georgiassa ja Somaliassa.
- Noin 40 % Suomen siviilikriisinhallinta-asiantuntijoista on naisia.

24.10.66 Rauhanvälitys

- Rauhanvälitykseen esitetään 3,9 miljoonaa euroa.
- Ulkoministeriön rauhanvälitystoiminta keskittyy erityisesti Länsi-Balkaniin, Lähi-idän alueelle ja Afrikan sarveen. Tavoitteena on edistää naisten ja nuorten osallistumista rauhanprosesseihin. Tukea naisrauhanvälittäjäverkostoille jatketaan.
- Tuki uskonnollisten ja perinteisten vaikuttajien verkostolle pysyy osana Suomen rauhanvälitystoimintaa. Vesidiplomatiatoiminnan kansallisen osaamisen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämistä jatketaan; kansainvälinen kysyntä Suomen osaamiselle vesidiplomatiassa on kasvanut.
- Määrärahaa käytetään noin 75 % osalta julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti.

Kehitysyhteistyö

Kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä, sekä koulutus ja ilmastotoimet. Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä. Suomi edistää tehokkaasti suomalaisten yritysten osallistumista EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa rahoitettaviin investointihankkeisiin.

- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 1,034 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,35 % bruttokansantulosta. Vähiten kehittyneiden maiden osuuden arvioidaan vuonna 2026 olevan noin 0,10 % bruttokansantulosta.
- Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön momentille 24.30.66 ehdotetaan myönnettäväksi 456,7 milj. euroa sekä 163,5 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2026 jälkeisille vuosille. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kohdistetut määrärahasäästöt kasvavat hallituksen päätösten seurauksena. Hallitusohjelmassa linjatun säästön vaikutus kasvaa 73 miljoonalla eurolla. Lisäksi määrärahaan sisältyy keväällä 2025 päätetyn mukaisesti 50 miljoonan euron säästö sekä hallituksen syksyn budjettiriihessä päättämä 20 miljoonan euron uusi säästö siten, että säästö ei kohdennu kotimaisille kansalaisjärjestöille.
- Demokratia- ja oikeusvaltiotuki -momentti ehdotetaan yhdistettäväksi varsinaisen kehitysyhteistyön momenttiin osana valtionavustusten keskittämistoimia ulkoministeriössä.
- Kehittyvien maiden tukemista laina- ja sijoitusmuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella momentilla 24.30.89 ehdotetaan jatkettavaksi 70 miljoonalla eurolla.
- Finnfundin pääoman korottamiseen momentilla 24.30.88 ehdotetaan 5 miljoonaa euroa.
- Tuki Ukrainalle -momentille 24.30.69 esitetään 56,9 miljoonan euron määrärahaa sekä 40 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia.
- Kokonaisuudessaan ulkoministeriön määrärahoista maksettavan tuen Ukrainalle arvioidaan olevan noin 67 miljoonaa euroa vuonna 2026. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde.

24.90.23 Etyj-puheenjohtajuus

- Momentille esitetään 1,9 miljoonaa euroa. Toimintamenolisäysten kanssa vuoden 2025 Etyj-puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin esitetään yhteensä noin 3 milj. euroa.
- Puheenjohtajuuteen liittyvä troikkakausi kestää Etyjissä yhteensä kolme vuotta, myös puheenjohtajuutta edeltävän ja seuraavan vuoden.
- Määräaikaisen henkilöstön osalta puheenjohtajuutta varten tehdyt vahvistukset puretaan vuoden 2026 aikana. Lisäksi määrärahasta maksetaan Etyj-puheenjohtajuuteen liittyvien kokousten ja muiden tilaisuuksien järjestelyjen suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuvat menot.

24.90.50 Eräät valtionavut

- Momentille esitetään 1,8 miljoonaa euroa.
- Momentilta myönnettävien valtionavustusten tulee liittyä hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin sekä yleisesti ulkoministeriön toimialaan.
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksiin ulkoministeriön toimialaan liittyville järjestöille ja järjestöille ja yhteisöille, jotka edistävät yritysten kansainvälistymistä.
- Määrärahasta on tarkoitus varata 420 000 euroa Viexpo osuuskunnalle ja 400 000 euroa Suomalais-ruotsalaiselle kauppakamarille. Nämä määrärahat ovat siirtyneet ulkoministeriölle työ- ja elinkeinoministeriöltä.
- Valtionavustuksista järjestetään erillinen hakukierros syksyllä 2025.

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin esitetään 151,6 miljoonaa euroa.
- Määrärahaan on kohdennettu 10 miljoonan euron kertaluonteinen lisäsäästö, joka on talousarvioesityksessä kohdennettu Suomen vapaaehtoisrahoitukseen eri kansainvälisille organisaatioille.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.
- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin EU:lle, yhteensä noin 64 miljoonaa euroa. Maksuosuuksiin YK:lle ehdotetaan yhteensä noin 33 miljoonaa euroa ja maksuosuuksiin Natolle noin 11 miljoonaa euroa.
- Kipupiste: Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta merkittävä osa on dollaripohjaista. Lisäksi EU:n mahdolliset päätökset Euroopan rauhanrahastosta vaikeuttavat määrärahatarpeen arviointia.

24.90.67 Humanitaarinen katastrofiapu

- Momentille ehdotetaan 30,0 miljoonan euron määrärahaa.
- Määrärahaa käytetään Suomen osallistumiseen humanitaaristen järjestöjen hallinnoimiin maailmanlaajuisiin ja maakohtaisiin humanitaarisen avun rahastoihin julkisen kehitysyhteistyön kriteerien mukaisesti.
- Humanitaarinen katastrofiapu ohjataan YK-järjestöjen, kansainvälisen Punaisen Ristin ja Puolikuun liikkeen kautta.
- Määrärahasta 5 miljoonaa euroa kohdennetaan Palestiinalaisalueelle (Gaza).

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kertyvän 24,7 miljoonaa euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin.
- Tuloista 13 104 000 euroa on EU:n osuus ministeriön kanssa tehtävistä yhteistoimintahankkeista. Yhteistoimintahankkeista saatavilla tuloilla katetaan ao. yhteistoimintahankkeiden menot, jotka budjetoidaan momentille 24.30.68.
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista, YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista, konsulisuojeludirektiivin (EU) 2015/637 johdosta toisilta jäsenvaltioilta mahdollisesti saatavista korvauksista, sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.